

1. Які поняття та судження використовуються для виведення тієї чи іншої закономірності, для обґрунтування того чи іншого положення.

2. Які зв'язки і відношення між цими поняттями та судженнями встановлюються (виявляються) під час процесу міркування (умовиводу, обґрунтування, розв'язання).

Треба також мати на увазі, що одна й та сама думка, одне й те саме поняття по-різному сприймаються і розуміються залежно від того, в якому логічному контексті вони виступають. Дослідження зв'язків понять у навчальному матеріалі об'єднує зусилля психології навчання та дидактики для того, щоб організувати діяльність студентів, насамперед інтелектуальну, під час процесу навчання. Адже "в міру того, як те, що сприймається, включається в нові зв'язки, воно виступає у все нових характеристиках понять, що все більш глибоко і всебічно розкривають його сутність" [4: 71].

У наступних дослідженнях будуть розглянуті наступні питання:

1. Проблема визначення структури та змісту пізнавальних задач курсу "Комп'ютерні мережі".

2. Проблеми моделювання логічної структури курсу "Комп'ютерні мережі".

ЛІТЕРАТУРА:

1. Концепція Державного стандарту професійно-технічної освіти України // Професійно-технічна освіта. – 1998. – № 2. – С. 2–5.
2. Лернер И.Я., Скаткин М.Н. О методах обучения // Советская педагогика. – 1965. – № 3. – С. – 3–6.
3. Маленко А.Т. Воспитание инженера-педагога: Уч.-метод. пособие инж.-пед. работников ПТО. – М.: Высш. шк., 1986. – 119 с.
4. Рубинштейн С.Л. Бытие и сознание. – М.: Изд-во АН СССР, 1957. – 236 с.
5. Рубинштейн С.Л. Принципы и пути развития психологии. – М.: Изд-во АН СССР, 1959. – 276 с.
6. Сохор А.М. Логическая структура учебного материала. Вопросы дидактического анализа. М.: Педагогика, 1974. – 192 с.
7. Ткаченко Е.В. Инженерно-педагогическое образование // Энциклопедия профессионального образования: В 3-х т. / Под ред. С.Я. Батышева. – М.: АПО, 1998. – Т. 1. – С. 364 – 367.

УДК 378.14

О. Ю. Палько

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ ІНФОРМАТИКИ: ІСТОРІЯ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ РОЗВ'ЯЗАННЯ

На сучасному етапі розвитку суспільства високоосвічена молодь – головний стратегічний резерв, від якого залежить подальший його розвиток. Перед вищою освітою стоїть завдання підготуватися до гідного виконання своєї місії у мінливому світі ХХІ століття, де головну роль відіграватимуть знання, особистість і володіння інформаційними технологіями. Сучасне суспільство потребує особистостей, здатних самостійно й активно діяти, приймати рішення, володіти комп'ютерною технікою та технологіями. Тому удосконалення діяльності загальноосвітніх шкіл, професійних і вищих навчальних закладів України передбачає впровадження у педагогічний процес підготовки вчителів, і, зокрема, вчителів інформатики особистісно орієнтованих технологій навчання. Розвиток інноваційних технологій в умовах вищих навчальних закладів відбувається інтегративно, у тісному взаємозв'язку з сучасним інформаційним забезпеченням.

Аналіз наукової та методичної літератури свідчить, що цим проблемам приділялась певна увага, зокрема таким її аспектам як: проблемам професійно-педагогічної підготовки учителя (І.А. Зязюн, Н.В. Кузьміна, В.О. Сластьонін, О.М. Пехота та ін.); сучасним методичним положенням про технології навчання та інноваційні технології (В.П. Беспалько,

М.В. Кларін, Н.Г. Ничкало, Г.К. Селевко, С.О. Сисоєва та ін.); проблемам інформатизації освіти (Б.С. Гершунський, М.І. Жалдак, Є.І. Мащбиць, В.М. Монахов, О.П. Єршов та ін.).

Проте необхідність дослідження інноваційних технологій професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя інформатики обумовлена потребами реального життя та недостатньою дослідженістю. І на сучасному етапі ми можемо помітити, що на рівні конкретної школи успішне виконання завдань інформатизації освіти залежить від професійної компетентності вчителя інформатики.

Завданням нашої статті є дослідження історичного розвитку понять технології, особистісно орієнтовані технології; можливостей їх впровадження в процесі підготовки вчителів інформатики та встановлення відмінностей традиційної моделі від особистісно орієнтованої.

Слово “технологія” грецького походження й означає “знання про майстерність”. Перші спроби впровадження технологічного підходу у вітчизняній практиці зробили Т.А. Ільїна та М. В. Кларін під час аналізу іноземного досвіду. Хоча думки про технологізацію освіти висловлював ще Я.А. Коменський 400 років тому. Елементи технологічного підходу можна знайти і в працях більшості видатних іноземних та вітчизняних педагогів, таких як А. Дистервег, Й.Г. Песталоцці, Л. М. Толстой, А. С. Макаренко, В. О. Сухомлинський та інших.

Сучасна педагогічна технологія охоплює коло теоретичних та практичних питань керування, організації навчального процесу, методів та засобів навчання. Розвиток педагогічної технології автори умовно поділяють на чотири періоди, кожен із яких характеризується перевагою тієї чи іншої тенденції.

Перший період (1940–1950 рр.). Характеризується появою у вузах і школах різноманітних технічних засобів одержання інформації – “аудіовізуальних засобів”. Термін “технологія в освіті” означав застосування інженерної думки в навчально-виховному процесі.

Другий період (1950–1960 рр.). Цей період відзначається виникненням і використанням технологічного підходу, теоретичною базою якого стала ідея програмованого навчання. Були розроблені аудіовізуальні засоби, спеціально призначені для навчальної мети. На відміну від терміна “технологія в освіті”, який був ідентичний поняттю ТЗН, під “технологією освіти” почали розуміти науково-педагогічний опис “сукупності засобів і методів” педагогічного процесу.

Третій період (1970–1980 рр.). Відбувається розширення бази педагогічної технології. Крім аудіовізуальної освіти і програмованого навчання розглядаються основи інформатики, теорія телекомунікацій, педагогічна кваліметрія, системний аналіз та нові досягнення психолого-педагогічної науки. Змінюється методична основа педагогічної технології, здійснюється перехід від вербального до аудіовізуального навчання та підготовка професійних педагогів-технологів.

Четвертий період (з 1981 р.) почався з еволюції поняття “педагогічна технологія”. Його характерні особливості – створення комп’ютерних аудиторій і дисплейних класів, зростання кількості та якості педагогічних програмованих засобів; використання систем інтерактивного відео [1].

Сьогодні в закладах освіти України широко впроваджуються нові педагогічні технології, які розглядаються як необхідна умова інтелектуального, творчого і морального розвитку особистості. Отож велика увага звертається на особистісно орієнтовані технології, які сягають своєю історією в глибину віків.

Розробка особистісного підходу – дуже складна теоретична і практична проблема. Її складність зумовлена перш за все тією обставиною, що особистість є чи не найскладнішим утворенням у світі і одночасно – суб'єктом перетворення цього світу і самого себе.

Гуманістичну традицію було б несправедливо вважати явищем педагогічної думки лише нашого часу. Своїм корінням вона сягає глибинних витоків людської культури. Звичайно посилаються на роботи Піфагора (“міра всіх речей – людина”), Сократа, Платона, Аристотеля і пізніших римських мислителів: Плутарха, Сенеку та інших. Розквіт гуманізму пов'язують з подоланням релігійно-канонічних та тоталітарних систем Середньовіччя, епохою Відродження (Томас Мор, Томмазо Кампанелли, Сірано де Бержерак, Франсуа Рабле, Ян Коменський та ін., які вважали людину найвищою цінністю творіння). Пізніше до цієї плеяди почали долучати представників нового часу: М. Монтеня, Ж.-Ж. Руссо, Л. Толстого. Вони висунули ідею “вільного виховання”. Й.Г. Песталоцці вважав, що мета освіти продиктована не тільки обмеженими історичними рамками “соціального замовлення”, але є наслідком пізнання суті людини.

У вітчизняній педагогіці гуманістична традиція знайшла втілення в роботах представників практично всіх історичних епох, а саме К.Д. Ушинського, С.Т. Шацького, П.Ф. Каптерева.

Гуманістичний підхід, як самостійний напрям у науці, виділився в 50-ті роки ХХ століття. Людина розглядалась як “відкрита можливість” самоактуалізації, притаманна тільки людині..

З самого початку гуманістичний підхід (спочатку в рамках гуманістичної психології) займався вивченням можливостей та обдаровань людини. Цей підхід метою свого вивчення зробив здорового, творчого індивіда (К. Гольдштейн, А. Маслоу, Дж. Олпорта, К. Роджерс, Р. Мей, Е. Фром, К. Хорні, В. Франкл, Р. Бернс та ін.).

Сучасні вимоги до формування особистісного підходу поступово визначалися у дослідженнях таких відомих психологів, як К.О. Абульханова-Славська, І.Д. Бех, В.В. Давидов, В. О. Моляко, Л.М. Проколієнко, І.С. Якиманська, О. Г. Асмолов, В.В. Столін, В.О. Татенко, Т.М. Титаренко та інших. У 70–90-ті роки питання необхідності особистісного підходу у психології та педагогіці неодноразово порушувались у працях В.О. Сухомлинського, І.С. Кона, А.В. Петровського, Б.О. Федоришина та інших.

Особистісно орієнтована освіта спирається на фундаментальні дидактичні дослідження, присвячені особистісно розвивальним функціям навчання та виховання. На теренах СНД дослідженням особистісно орієнтованої освіти опікуються І.С. Якиманська, В.В. Сериков, І.Д. Бех, В.В. Рибалка та інші.

Технологізація особистісно орієнтованого освітнього процесу передбачає спеціальне конструювання дидактичного матеріалу, методичних рекомендацій до його використання, форм контролю за особистісним розвитком учня в ході навчально-пізнавальної діяльності. Тільки при реалізації принципу суб'єктності освіти можна говорити про особистісно орієнтовані технології. Сьогодні до таких технологій різні автори відносять різноманітні технології, загальноприйнята класифікація поки що відсутня [2].

Бурхливий розвиток обчислювальної техніки та комп'ютерних комунікацій, поява нових програмно-педагогічних та інструментальних засобів вимагає від учителя інформатики навичок самонавчання, самоорганізації та особистісно-професійного саморозвитку [3]. Тому професійно-педагогічну підготовку вчителя інформатики потрібно спрямувати не тільки на формування вмінь роботи з машинами, а й на опанування особистісно орієнтованих педагогічних технологій, які сприяють особистісному розвитку вчителя та його вихованця.

Одним із шляхів змін у професійно-педагогічній підготовці є перетворення традиційного навчального процесу в навчальний процес з активним використанням особистісно орієнтованих технологій. Нами на основі аналізу сучасних наукових підходів до проблеми особистісних технологій розроблено порівняльну характеристику традиційного і навчально-виховного процесу з впровадженням особистісно орієнтованих технологій, яка представлена на схемі.

Таким чином, можна знову констатувати, що особистісно орієнтовані технології протиставляють авторитарному та байдужому підходу до особистості дитини в традиційній технології – атмосферу любові, піклування, співробітництва, створення умов для творчості та самореалізації особистості.

Вивчення наукових джерел доводить, що школа і раніше ставила перед собою мету розвитку особистості, але індивідуальні здібності учня розглядались через навченість, яка визначалась як здібність до засвоєння знань, умінь і навичок, а особистісно орієнтований підхід характеризується визнанням індивідуальності, самобутності, самоцінності кожної дитини, її розвитку не як колективного суб'єкта, а перш за все як індивіда, наділеного своїм неповторним суб'єктивним досвідом [4].

Протягом останніх трьох років нами проводилось дослідження на базі ЖДПУ та ЖШПО. Опитано близько 50 вчителів із стажем роботи до 3-х років та близько 150 студентів, і ми помітили, що майбутні вчителі інформатики мало ознайомлені з новітніми педагогічними технологіями, які сприяють розвитку творчої особистості школяра, реалізації його можливостей в освітньому процесі. А молоді спеціалісти вважають, що заклади освіти погано оснащено сучасними засобами інформаційних технологій; кількість годин, які відводяться в навчально-виховному процесі школи на творчу навчальну діяльність учнів, розвиток їх можливостей достатньо мала; спостерігається невідповідність між наявними в школах підручниками і вимогами програми. Також учителі інформатики пропонують в курсі методики викладання інформатики в ВНЗ звернути більшу увагу на психолого-педагогічні питання, в тому числі на детальне ознайомлення з педагогічними технологіями; збільшити кількість обласних, районних семінарів, на яких розглядаються новітні педагогічні технології та їх ефективне впровадження. Адже саме творчий педагог здатен забезпечити активний і творчий розвиток особистості школяра, і здійснити це він може шляхом впровадження новітніх педагогічних технологій в освітній процес.

Курс інформатики та загальноосвітні, й особливо особистісно орієнтовані технології, відчувають взаємний вплив, збагачують власну теорію і практику. Інформатика як наука ще досить молода і мінлива. За 17 років викладання зміст шкільного курсу інформатики поновлювався тричі і змінювався на 70 відсотків. Тож педагог-інформатик працює в умовах постійного оновлення структури та змісту предмета і в більшості випадків на нього покладаються в організації застосування новітніх інформаційних технологій у навчанні та управлінні навчальних закладів.

Традиційна модель професійно-педагогічної підготовки, яка була спрямована тільки на передачу майбутньому вчителю необхідних знань, умінь, навичок втрачає свою актуальність. Виникає потреба у зміні стратегічних цілей педагогічної освіти та посилення акценту не на теоретичних знаннях спеціаліста, а на його людських, особистісних якостях, що постають водночас і як ціль, і як засіб його підготовки до педагогічної діяльності та практичних вміннях особистісного підходу у навчанні учнів.

Традиційна модель	Особистісно орієнтована модель
За педагогічною основою	
Поглиблена знаннева підготовка	Орієнтація на особистісний розвиток і саморозвиток особистості протягом життя
За філософською основою	
Педагогіка примушення	Педагогіка співробітництва
За характером змісту	
Світська, технократична, загальноосвітня, дидактоцентрична	Навчаюча +виховна, світська, гуманістична, загальноосвітня, проникна
За характером відносин	
Вплив педагога (суб'єкта) на учня (об'єкт)	Взаємодія вчителя і учня на суб'єкт-суб'єктному рівні
За орієнтацією діяльності педагога	
Предметно-зентрована	Особистісно орієнтована
За підходом до учня	
Авторитарна	Демократична, гуманна, особистісно орієнтована
За позицією учня	
Засвоював, ретранслятор	Невимушена активність
За організаційними формами	
Колективна, класно-урочна, академічна	Навчальний процес проектується з урахуванням особливостей організації особистісно-розвивальних технологій
За характерними методами	
Пояснювально-ілюстративні	Проблемно-пошукові, творчі, діалогічні, ігрові
За контролем навчальної діяльності	
Переважно зовнішній (з боку вчителя-предметника, класного керівника)	Переважно внутрішній (з боку учня, який бачить сенс навчання, перспективу самореалізації)

Таким чином, вище згадані причини вказують на те, що у ВНЗ методична підготовка вчителів інформатики малодосвідчена і недостатньо науково обгрунтована. Практика свідчить, що в процесі викладання шкільного курсу інформатики створюється навчальне середовище, в якому природним чином реалізуються принципи гуманізації освіти, особистісний розвиток і саморозвиток учня, тому володіння вчителем інформатики особистісно орієнтованими технологіями позитивно впливає на підвищення рівня і якості знань учнів та розвиток особистості вчителя і учнів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Освітні технології: Навчально-методичний посібник / За заг. ред. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 255 с.

2. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті / За ред. С.О. Сисоєвої. – К.: ВПОЛ, 2001. – 502 с.
3. Тихонова Т.В. Педагогічні умови професійного саморозвитку майбутнього вчителя інформатики: Автореф. дис. ... канд. пед. наук. – К.: Інститут педагогіки АПН України, 2001. – 20 с.
4. Зерна педагогічної інновації: (Хрестоматія) / Уклад.: Л.В.Буркова, Н.Ф. Федорова. – К.: ВАТ Видавництво “Київська правда”, 2002. – 120 с.

УДК 378.14

Л. М. Покорна

ДІЛОВА АНГЛІЙСЬКА МОВА, СПРЯМОВАНА ЗА ФАХОМ ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “ПРАВознавство”

Вивчення ділової англійської мови набуває в Україні все більшої популярності. Розв’язання даної проблеми започатковано в роботах С. Андрушко, І. Богатцького, Н. Дюканової, А. Зелікмана, Н. Лук’янова, Н. Нікітіна, Г. Онуфрієнко [1; 2; 3; 4; 5; 6]. Актуальністю впровадження даної дисципліни стала потреба зробити процес ведення бізнесу англійською мовою не академічним та абстрактним, а абсолютно психологічно реальним для студентів, перетворити його на цікавий і привабливий для них навіть на рівні оволодіння мовою.

Метою даної статті є визначити завдання і описати зміст курсу “Ділова англійська мова”, спрямованої за фахом для спеціальності “Правознавство”.

Даний предмет передбачає опанування таким рівнем знань, навичок і вмінь, який забезпечить необхідну комунікативну спроможність у сферах ситуативного та професійного спілкування в усній та письмовій формах: 1) читання й реферування оригінальної загальнонаукової та правознавчої інформації; 2) елементарного спілкування із загальних питань спеціальності та в межах загальнозживаних норм під час закордонної подорожі; 3) написання особистих та простих ділових листів.

Усне мовлення передбачає розвиток навичок спілкування із використанням загальнозживаних моделей сучасного англійського етикету: звертання, вітання, прощання, подяки, прохання, запрошення, пропозиції, накази, поздоровлення, побажання, поради; початку розмови, згоди, незгоди, упевненості, сумніву, надії, розчарування, радості, стурбованості, прикрасі, жалю, співчуття. Навички елементарного спілкування в мовних ситуаціях під час закордонної подорожі: “Аеропорт”, “Митниця”, “Міський транспорт”, “Орієнтація в місті”, “Готель”, “Заклади харчування”, “Пошта”, “Культурні заклади”, “Магазин”, “У лікаря”, “Країна, мова якої вивчається”, “Наукова конференція”, “Спеціальність”.

Письмо. Передбачає розвиток навичок написання анотації та реферату до наукової статті. Особисте листування та прості ділові папери, заповнення анкет та складання curriculum vitae.

Навчання будується за ситуативним принципом і структуровано в модуль-блоки: після кожного модуль-блоку передбачено проведення рейтинг-контролю. В “Державному освітньому стандарті” зазначено, що комунікативна компетенція складається з мовної, мовленнєвої та соціокультурної компетенцій. Під час укладення цієї навчальної програми було використано передові досягнення вітчизняної і зарубіжної методики та психолінгвістики, передбачено реалізацію комплексного підходу при формуванні у студентів мовної, мовленнєвої компетенції, краєзнавчої обізнаності в процесі навчання комунікативній діяльності засобами іноземної мови. Для дисципліни “Ділова англійська мова” великого значення набуває лінгвокомерційний коментар.

Загальні вимоги до курсу “Ділова англійська мова”. Грамотне оформлення ділового мовлення в усній та письмовій формі. Правильне складання з точки зору структури та відповідних граматичних вимог окремих ділових паперів. Забезпечення вмінь вільного